

Zaujímavejšie fytoocenologické zápisy

JOZEF ŠIBÍK (editor)

Botanický ústav, Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Dúbravská cesta 9,
845 23 Bratislava 4, jozef.sibik@savba.sk

Milí čitatelia, milí botanici, kolegovia,

po ročnej pauze prinášame nové vydanie rubriky v ktorej sa zameriavame na fytoocenologické zápisy zaujímavých typov vegetácie, ako aj bežných biotopov. Naším hlavným cieľom je obohatiť súčasné poznanie o výskyte týchto zložiek bioty a dokumentovať špecifické vegetačné typy, variabilitu rastlinných spoločenstiev a výnimočné druhové zloženie, vrátane vzácných a ohrozených taxónov. V tomto čísle vás autori oboznamujú s výskytom vodných a močiarnych biotopov, ako aj s novou lokalitou ponticko-panónskeho druhu *Hierochloë repens* na Záhorí. Okrem zaradenia zápisu do fytoocenologického systému sme od tohto čísla začali používať aj aktuálne označenie typov biotopov uvádzané v rámci nedávno publikovaného aktualizovaného a prepracovaného katalógu biotopov: Šuvada, R. (ed). 2023. Katalóg biotopov Slovenska. Druhé, rozšírené vydanie. ŠOP SR, Banská Bystrica, 511 p. Elektronická verzia tohto katalógu je dostupná na stránke Štátnej ochrany prírody a stiahnuť si ju môžete na <https://www.biomonitring.sk/CMS/Publication/Detail/40>.

Ďakujeme všetkým prispievateľom do našej rubriky a tešíme sa na ďalšie zaujímavosti, ktoré prinesú nasledujúce čísla Bulletinu SBS.

MIROSLAVA MALOVCOVÁ-STANÍKOVÁ

Vlastivedné múzeum v Hlohovci, Františkánske nám. č. 1, 920 01 Hlohovec,
malovcova.miroslava@zupa-tt.sk

Zápis č. 1: Slovenské stredohorie, Pliešovská kotlina, Budča, sz. od obce, odpočívadlo na pravej strane diaľnice, terénna zníženie, 48°34'03" s. š., 19°03'35" v. d. (WGS84, Google Earth™), 7480a, 272 m, sklon 0°, plocha 25 m², celk. pokr. 100 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, 17. 6. 2023, M. Malovcová.

E₁: *Phragmites australis* 5, *Calystegia sepium* 1, *Urtica dioica* 1, *Elytrigia repens* +, *Humulus lupulus* +.

Asociácia *Phragmitetum australis* Savič 1926 (*Phragmito-Magno-Caricetea*). Biotop VOD10 (Trstinové porasty mokradí).

Zápis č. 2: Podunajská nížina, Trnavská pahorkatina, Leopoldov, kanál pri sile, cca 25 m južne od mosta, 48°26'17" s. š., 17°44'53" v. d. (WGS84, Google Earth™), 7572c, 140 m, sklon 0°, plocha 20 m², celk. pokr. 90 %, E₁ 90 %, E₀ 0 %, 18. 6. 2023, M. Malovcová.

E₁: *Glyceria maxima* 4, *Calystegia sepium* 1, *Carex acuta* 1, *Lycopus europaeus* 1, *Persicaria amphibia* 1, *Cirsium arvense* +, *Iris pseudacorus* +, *Myosotis scorpioides* +, *Phalaroides arundinacea* +, *Urtica dioica* +.

Asociácia *Glycerietum maximae* Nowiński 1930 corr. Šumberová et al. in Chytrý 2011 (*Phragmito-Magno-Caricetea*). Biotop VOD10 (Trstinové porasty mokradí).

Zápis č. 3: Podunajská nížina, Podunajská rovina, Topoľnica, v. od futbalového ihriska za parkom, 48°10'27" s. š., 17°47'47" v. d. (Google Earth™), 7872b, 115 m, sklon 0°, plocha 25 m², celk. pokr. 100 %, E₁ 100 %, E₀ 0 %, 14. 7. 2023, M. Malovcová.

E₁: *Carex acutiformis* 5, *Rubus caesius* 3, *Urtica dioica* 1, *Calystegia sepium* +, *Elytrigia repens* +, *Hedera helix* +.

Asociácia *Caricetum acutiformis* Egger 1933 (*Phragmito-Magno-Caricetea*). Biotop VOD09 (Vegetácia vysokých ostríc).

JOZEF ŠIBÍK¹ & MÁRIA ŠIBÍKOVÁ¹

¹ Botanický ústav, Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Dúbravská cesta 9, 845 23 Bratislava 4, jozef.sibik@savba.sk, maria.sibikova@savba.sk

Zápis č. 4: Podunajská nížina, Podunajská rovina, Istragov, alúvium Dunaja, mokrad' na väčšej svetline uprostred lužných lesov, 47°50'02.49" s. š., 17°33'27.342" v. d. (WGS84, iPhone15Pro), 8171c, 115 m, sklon 0°, plocha 16 m², celk. pokr. 90 %, E₁ 90 %, E₀ 0 %, 17. 10. 2024, J. Šibík (JS1082/24).

E₁: *Phragmites australis* 4, *Urtica dioica* 3, *Agrostis stolonifera* +, *Humulus lupulus* +.

Asociácia *Phragmitetum australis* Savič 1926 (*Phragmito-Magno-Caricetea*). Biotop VOD10 (Trstinové porasty mokradí).

Zápis zaznamenaný po opadnutí vody po veľkej povodni na prelome leta a jesene, ktorá zasiahla veľkú časť strednej Európy. Okolo zápisu pri udržiavanej ale rozbahnenej lesnej ceste (pravidelne kosenej poľovníkmi) viaceré invázne druhy, tie v zápise s dominujúcou trstinou neboli. Zápis je súčasťou trvalých plôch na Istragove v rámci projektu obnovy biokoridorov a mokradí pre hraboše severské, ktoré im umožnia jednoduchší presun medzi lokalitami a vytvorí vhodne biotopy pre ich výskyt. Počiatočný stav biotopu pred zavedením manažmentu.

Zápis č. 5: Východoslovenská nížina, rameno rieky Latorica v katastrálnom území obce Ptrukša, meander pri ukrajinskej hranici čiastočne spojený s hlavným tokom, pomaly tečúca až stojatá vodná hladina pri brehu (ca 1 m od brehu), v okolí s popadanými stromami 48°26'56.16" s. š., 22°08'04.96" v. d. (WGS84, iPhone15Pro), 7598d, 100 m, sklon 0°, plocha 16 m², celk. pokr. 80 %, E₁ 80 %, E₀ 0 %, otvorená vodná hladina 40 % (časť rastlín submerzná), 22. 8. 2024, J. Šibík (JS1080/24) & M. Šibíková.

E₁: *Trapa natans* 4, *Ceratophyllum demersum* 2b, *Salvinia natans* 2b, *Hydrocharis morsus-ranae* 2a, *Lemna minor* 2a, *Nuphar lutea* 2a, *Lysimachia vulgaris* +, *Bidens tripartita* +.

Asociácia *Trapetum natantis* Kárpáti 1963 (*Potametea*), Biotop VOD01 (Makrofytná vegetácia mezotrofných a eutrofných stojatých a pomaly tečúcich vôd).

Zápis č. 6: Východoslovenská nížina, hlavný tok rieky Latorica v katastrálnom území obce Ptrukša, v blízkosti ukrajinskej hranice, pomaly tečúca voda, porast v blízkosti brehu strmo klesajúceho k hladine, 48°27'28.422" s. š., 22°07'49.62" v. d. (WGS84, iPhone15Pro), 7598b, 95 m, sklon 0°, plocha 16 m², celk. pokr. 65 %, E₁ 65 %, E₀ 0 %, otvorená vodná hladina 40 % 22. 8. 2024, J. Šibík (JS1081/24) & M. Šibíková.

E₁: *Nuphar lutea* 4, *Lemna minor* 2a, *Hydrocharis morsus-ranae* 1, *Myriophyllum spicatum* 1, *Sagittaria sagittifolia* 1, *Ceratophyllum demersum* +.

Asociácia *Nymphaea albae-Nupharetum luteae* Nowiński 1927 (*Potametea*), Biotop VOD01 (Makrofytná vegetácia mezotrofných a eutrofných stojatých a pomaly tečúcich vôd).

MILAN VALACHOVIČ

Botanický ústav, Centrum biológie rastlín a biodiverzity SAV, Dúbravská cesta 9,
845 23 Bratislava 4, milan.valachovic@savba.sk;

Zápis č. 7: Borská nížina, Borský Mikuláš, pri ceste smerom na Vinohradok, okraj štátnej cesty, 48°36'33,9" s. š., 17°12'22,0" v. d., ± 5 m, WGS84, 7369c, 228 m, plocha 30 m², pokr. E₁ 95 %, E₀ 0 %, 6. 5. 2024, M. Valachovič (MV3884, TV# 701909).

E₁: *Hierochloë repens* 5, *Carex hirta* 1, *Chelidonium majus* 1, *Galium aparine* 1, *Lactuca serriola* 1, *Lamium purpureum* 1, *Myosotis stricta* 1, *Saponaria officinalis* 1, *Anchusa officinalis* +, *Arrhenatherum elatius* +, *Galium verum* +, *Ornithogalum umbellatum* +, *Robinia pseudacacia* juv. +, *Thlaspi perfoliatum* +, *Muscari comosum* r, *Veronica hederifolia* r, *Viola arvensis* r.

Hierochloë repens je ponticko-panónsky druh, ktorý sa na Záhorí vyskytuje už relatívne dávno, ale jeho lokality sú zdokumentované pomerne málo (Šomšák 1993. *Biológia* 48/1: 81–83). Areál druhu zahŕňa strednú a východnú Európu a zasahuje až po Altaj. Rastie na otvorených piesčitých plochách ako sú okraje a čistinky v borovicových lesoch a pozdĺž lesných ciest, dá sa označiť trochu ako psamofyt. Miestami tvorí monodominantné porasty, avšak druhový komparz porastov býva veľmi variabilný, čo ostatne dokumentuje aj práca autorov z Poľska (Gęsiński & Ratyńska 2011. *Plant Div. Evol.*, 129/1: 59–70).